

Psicologia, Salut i Sistema de Gènere

Codi: 105819

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	2	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Margot Pujal Llombart

Correu electrònic: Margot.Pujal@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Beatriz San Román Sobrino

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

1. Coneixer els fonaments i la història de la perspectiva de gènere en salut, com a model d'anàlisi biopsicosocial i integrador de la salut psicològica.
2. Identificar els determinants psicosocials de gènere en la salut des d'una perspectiva interseccional
3. Analitzar les implicacions de l'aplicació de la perspectiva de gènere a l'àmbit de la salut i la psicologia.

Competències

- Contribuir a la prevenció dels biaixos de gènere en els centres de salut i serveis d'atenció psicològica des del coneixement sociocultural de les qüestions de gènere.
- Emetre judicis sobre aspectes rellevants relacionats amb el gènere en funció de dades significatives sobre la configuració psicològica de l'ésser humà, així com els que procedeixen de l'entorn físic i social.
- Incorporar la perspectiva no androcèntrica en els treballs duts a terme.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Treballar cooperativament i dinamitzar equips multidisciplinaris i diversos, assumint i respectant el rol i la diversitat de les persones que els integren.

Resultats d'aprenentatge

1. Comparar de manera bàsica els diferents models científics actuals de salut i malaltia i la relació que tenen amb el sistema sexe/gènere.
2. Conèixer les polítiques públiques que afecten la igualtat en salut i els principis de gènere per aplicar-les als plans i informes relacionats amb l'àmbit de la salut.
3. Distingir els efectes de les variables sexe i gènere en les anàlisis empíriques.
4. Documentar processos psicosocials mitjançant la cerca d'exemples en la vida quotidiana.
5. Identificar, en l'àmbit de la salut, la importància de la identitat, els rols i les creences socioculturals de gènere.
6. Interpretar plans d'acció orientats a la igualtat en matèria de salut, com a resultat d'aplicar la perspectiva integrada de gènere en salut.
7. Posar en pràctica habilitats per treballar en equip: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per promoure la resolució de problemes.
8. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
9. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Continguts

- El paper del gènere en la construcció del binomi salut/malaltia a través de la història de la ciència
- L'abordatge de la diferència sexual i el gènere en la història de la Psicologia
- El gènere com a context contemporani de vulnerabilitat
- Determinants psicosocials de la salut des de l'enfocament de gènere
- Interseccionalitat, gènere i salut
- Desigualtats, i inequitats de gènere a l'atenció sanitària i psicològica
- Característiques d'una psicologia inclusiva, de la igualtat i la diversitat

Metodologia

L'assignatura es desenvoluparà a través de sessions presencials dirigides/supervisades, treball autònom i tutories. Les sessions presencials es dedicaran a la presentació dels continguts de l'assignatura per part del professorat i professionals invitades, amb la participació activa del grup d'estudiants en la seva anàlisi i discussió. El treball autònom inclou activitats com la lectura i l'estudi comprensiu i analític de textos, el visionat comprensiu i analític de materials audiovisuals, la recerca de informació i l'escriptura, entre d'altres.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives	40	1,6	1, 2, 3, 5
Tipus: Supervisades			

Seminaris	30	1,2	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9
Tutories	5	0,2	4, 6, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	30	1,2	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9
Lectures i anàlisi de materials	30	1,2	1, 3, 5, 9
Recerca de documentació	15	0,6	2, 3, 9

Avaluació

Per a superar l'assignatura cal obtenir una nota global igual o superior a 5, com a resultat del càlcul de les notes obtingudes en les quatre evidències d'aprenentatge (suma de notes proporcionals al valor percentual indicat per a cada evidència d'aprenentatge). Assolir una nota mitjana global inferior a 5 punts significarà que l'assignatura no ha estat superada.

Es considerarà "No avaluable" quan una persona presenti menys de 2 evidències d'aprenentatge, sinó s'indicarà la nota que resulti del còmput proporcional del nº d'evidències d'aprenentatge presentades.

Pot optar a recuperació l'alumnat que al llarg de l'avaluació continuada hagi obtingut una nota final inferior a 5 punts i major o igual a 3,5 punts. Es podran recuperar les evidències de rendiment insuficient en un format anàleg al presentat durant el procés d'avaluació continuada. La nota total màxima que es pot aconseguir una vegada realitzada la recuperació és un 5.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació activa	10	0	0	1, 3, 5, 6, 7, 8
Prova escrita individual	30	0	0	1, 2, 3, 5
Treball escrit d'anàlisi	25	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Treballs de recensió crítica	35	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

American Psychological Association (2018). *Guidelines for Psychological Practice with Boys and Men*. Descargable a: <http://www.apa.org/about/policy/psychological-practice-boys-men-guidelines.pdf>

Amnistia Internacional (2018). *Ya es hora de que me creas. Un sistema que cuestiona y desprotege a las víctimas*. Madrid: Amnistía Internacional.

- Basaglia, Franca (1983). *Mujer, Locura y Sociedad*. Mèxic: Universidad Autónoma de Puebla.
- Biglia, Barbara i Jiménez, Edurne (Coords.) (2015). *Jóvenes, género y violencias: hagamos nuestra la prevención: Guía de apoyo para la formación de profesionales*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
- Burin, Mabel; Moncarz, Esther i Velázquez, Susana (1990). *El Malestar de las mujeres: La tranquilidad recetada*. Buenos Aires/ Barcelona: Paidós.
- Climent Clemente, Mª Teresa i Carmona Osorio, Marta (2018). *Transpsiquiatría: Abordajes queer en salud mental*. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría.
- de Keijzer, Benno (2006). Hasta donde el cuerpo aguante: Género, Cuerpo y Salud Masculina. *Revista La Manzana*, 1(1).
- Esteban, Mari Luz; Comelles, Josep M. i Díez Mintegui, Carmen (Eds.) (2010). *Antropología, género, salud y atención*. Barcelona. Edicions Bellaterra.
- Friedan Betty (2009 [1963]). *La Mística de la feminidad*. Madrid: Cátedra (Colección Feminismos).
- García Calvente, M^a del Mar; Lozano, M^a del Río i Marcos Marcos, Jorge (2015) *Guía de indicadores para medir las desigualdades de género en salud y sus determinantes*. Granada: Escuela Andaluza de Salud Pública, Consejería de Igualdad Salud y Políticas Sociales.
- García Dauder, Dau y Guzmán Martínez, Grecia (2019). *Locura y feminismo: viajes de sujeción y resistencia*. *Átopos*, 20: 57-82.
- García Dauder, Dau i Pérez Sedeño, Eulalia (2017). *Las "mentiras" científicas sobre las mujeres*. Madrid: Editorial Catarata.
- Martínez, Antar i Íñiguez, Lupicinio (2010). La fabricación del Trastorno de Identidad Sexual: Estrategias discursivas en la patologización de la transexualidad. *Discurso & Sociedad*, 4(1): 30-51.
- Miqueo, Consuelo et al. (2001). *Perspectivas de género en salud. Fundamentos científicos y socioprofesionales de diferencias sexuales no previstas*. Madrid: Minerva Ediciones.
- Muruaga López de Guereñu, Soledad y Pascual Pastor, Pilar (2013). *La Salud mental de las mujeres: la Psicoterapia de equidad feminista*. Madrid: AMS. Asociación de Mujeres para la Salud.
- Nogueiras García, Belén (2018). *La teoría feminista aplicada al ámbito de la salud de las mujeres: discursos y prácticas (España 1975-2013)*. Universidad Complutense de Madrid. Tesis Doctoral. Directora Luisa Posada Kubissa.
- Ortega Arjonilla, Esther i Platero Méndez, Raquel Lucas. (2015). Movimientos feministas y trans* en la encrucijada: aprendizajes mutuos y conflictos productivos. *Quaderns de Psicologia*, 17(3): 17-30.
- Perkins Gilman, Charlotte (2018 [1892]). *The yellow wall-paper. A Story*. Londres: Legend Press.
- Pujal i Llombart, Margot i Mora, Enrico (2013). Dolor, trabajo y su diagnóstico psicosocial de género: un ejemplo. *Universitas Psychologica*: 12(4), 1181-1193.
- Pujal i Llombart, Margot; Calatayud, Marina i Amigot Leache, Patricia (2020). Subjetividad, desigualdad social y malestares de género: una relectura del DSM V. *Revista de Investigaciones Sociológicas*, 78(2): e155.
- Rodríguez López, Roberto (Ed.) (2016). *Contrapsicología. De las luchas antipsiquiátricas a la psicologización de la cultura*. Madrid: Ediciones Dado (Colección Disonancias 2).
- Romero Bachiller, Carmen i Montenegro, Marisela. (2018). Políticas públicas para la gestión de la diversidad sexual y de género: Un análisis interseccional. *Psicoperspectivas*, 17(1): 1-14.

Sánchez López, Pilar (2013). *La salud de las mujeres. Análisis desde la perspectiva de género*. Madrid: Editorial Síntesis.

Todd, Matthew (2018). *Straight jacket*. Londres: Black Swan.

Valls-Llobet, Carme (2009). *Mujeres, Salud y Poder*. Madrid: Cátedra.

Velasco Arias, Sara. (2009). *Género y salud: Teoría y métodos para la práctica clínica y programas de salud*. Madrid: Ediciones Minerva.